

Zmizelí sousedé Haasovi v Jimramově

V loňském roce dne 14. května jsme odhalili první Kámen zmizelých (Stolperstein) v Jimramově před bývalým obchodem Domu s módou pana Františka Reinera.

O rok dříve 14. května 2020 jsme osadili věčně svítící skleněnou Davidovu hvězdu do fasády domu jako památník všem doposud nalezeným občanům židovského původu, 22 lidským obětím nacistické zvěře a perzekuce v letech 1939–1945 (jako 22 písmen židovské abecedy).

V letošním roce v sobotu 14. května 2022 chceme před domem č. p. 23 na náměstí v Jimramově odhalit v chodníku čtyři bronzové kameny zmizelých rodiny Haasových. Emil Haas před válkou postavil větší samostatnou provozovnu pro textilní průmysl na konci Panské ulice (dnes truhlárna). Údajně nebyla vybavena stroji. Po zaboru židovského majetku Haasových tzv. „Velkoněmeckou říší“ německý správce prostor pronajal pro truhlárnu panu Kyšperskému.

Pan Kyšperský byl dobrý a čestný člověk, ke kterému si schovala rodina Reinerových v dobré víře hodnotný artdecoový nábytek a který po válce byl opětovně vydán rodině Polívkově-Klimešové (nájemce bytu v rodném domě Reinerových č. p. 73) na písemnou žádost doktorky Marie Reinerové-Kahounové (od počátku roku 1946 trvale žijící a pracující v univerzitní nemocnici ve Švýcarsku).

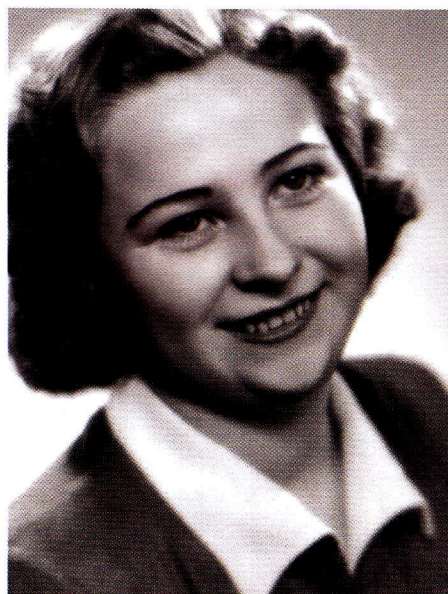
O rodině Haasových se mi doposud nepodařilo získat mnoho informací. Již zesnulý pan Zobač mi vyprávěl, že jeho tatínek (povoláním brašnař – čalouník) na žádost pana Haase před transportem zhotovil velmi pevný batoh.

Další velmi cennou informaci mi poskytl až v loňském roce milý pan Dobiáš, jehož rodině pan Haas z přátelství věnoval velikou, bohatě graficky ilustrovanou Bibli, ve které byla vložena fotografie pana prezidenta Edvarda Beneše a fotografie usměvavé mladé ženy. Údajně se jedná o paní Marii Haasovou (foto Bělohlávek Svitavy).

Pan Josef Dobiáš sepsal a věnoval mi spolu se vzácnou fotografií paní Marie Haasové svědectví rodinné knihy: Písmo svaté v obrazech:

„Kniha obsahuje 155 obrazů Starého zákona a 84 obrazů Nového zákona – celkem 239 listů. Na každém listu je v horní větší části textový výklad, v úpravě prof. Emanuela Žáka. Vydáno v roce 1941

nakladatelstvím Vyšehrad. SRO v Praze LL. Václavská ulice 12. V té době již byli židé německými okupanty perzekuováni. Nečekal jsem, že tato kniha bude po létech v mých rukách. Vždyť od jejího předání naší rodině uplynulo téměř 80 let, a od dětství jsem tuto knihu již neviděl.

Marie Haasová

Dlouho jsem musel pátrat v paměti a vybavovat si souvislosti, za kterých došlo k předání knihy. Ta byla majetkem místní židovské rodiny Haasů. Ti přišli do Jimramova v roce 1925, usadili se zde, koupili dům č. p. 23 vedle katolické fary a začali podnikat ve faktorství koberců a sukni.

V roce 1928 postavili dům č. p. 250, který byl připraven k textilní výrobě, nikdy však nedošlo k vybavení výrobním zařízení a zahájení výroby.

Ve třicátých letech provozovali výrobu pracovních kalhot. K tomu využívali místní krejčí. Také můj dědeček Josef Brokl, otec mé zemřelé matky, pro tyto podnikatele pracoval. Pravidelně si jezdil k Haasovým pro materiál a po smluvené době přivezl hotové zboží. Někdy jsme dědečka doprovázeli a pomáhali při skládání výrobků a nakládání materiálu.

Několik dní před transportem přišel starší z bratrů ve večerních hodinách k nám domů s oznámením, že brzy budou transportováni a pravděpodobně se již nevrátí. Proto přišel osobně poděkovat za dobrou práci, kterou dědeček odváděl, rozloučil se s přáním, abychom na

v dobrém vzpomínali a předal tuto knihu mému dědečkovi. Celé jeho vystoupení bylo velmi působivé, ale také velmi smutné, neboť bylo, jak se dalo předpokládat, loučením posledním.

Jsem velmi rád, že pro naši rodinu jde o velmi vzácnou rodinnou památku na našeho dědečka Josefa Brokla, který s námi v domě č. p. 252 na Strachujovské ulici až do své smrti žil. Jde také, troufám si tvrdit, o jedinou dochovanou hmotnou památku na místní židovskou rodinu Haasů, která celá zahynula v německých koncentračních táborech.“

Prosím pamětníky o další informace, zapůjčení fotografií či jiné odkazy na rodinu Haasových.

Přál bych si v průběhu času nalézt všechny tváře zmizelých jimramovských sousedů a v průběhu dalších let jejich jména v úctě zvěčnit do chodníků před jejich bývalé domovy.

Musím říci, že v loňském roce mne mnohokrát zahřálo u srdce, když jsem viděl, jak se lidé rádi „pokloní“ bronzovému kameni se jménem nevinného člověka Františka Reinera, aby si přečetli či vyfotili fotoaparát vzpomínku na úctu paměti malého Jimramova.

Přál bych si, aby do třetice všeho dobrého se při letošním významném dni 14. května 2022 – neblahého 80. výročí odchodu jimramovských židů – přišlo více občanů a poprvé i vedoucích funkcionářů Jimramova se v úctě poklonit a v tichosti zapálit svíci čtyřem zavražděným členům rodiny a jimramovským občanům Haasových.

Ida Haasová, narozená 5. 10. 1889

Ervín Haas, narozen 27. 3. 1915

Viktor Haas, narozen 10. 4. 1917

Marie Haasová, narozená 20. 9. 1920

Všichni zahynuli v neznámý den v koncentračním táboře v polském Lublinu. Čest jejich památce!

Kdo by chtěl finančně přispět na zhotovení těchto bronzových kamenů zmizelých či jinak podpořit naši nezávislou kulturní činnost (nežádáme a nezáiskáváme žádné dotace a granty), můžete zaslat prostředky na transparentní účet spolku ZaJimramov, č. ú. 737042002/5500.

Případným dárcům předem velmi děkujeme.

Václav Frömmel